

בס"ד. יום ב' דראש השנה, ה'תשכ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי¹. הנה פסוק זה הוא מהפסוקים שאומרים אותם קודם התקיעות. ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך ר"ה תרצ"ו², דבענין הפסוקים השייכים לתקיעת שופר ישנם ב' סוגים. פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות שאומרים בהתפללות וברכות דראש השנה, והפסוקים שאומרים קודם התקיעות. וכללות ענין אמירת הפסוקים הוא כמאמר רז"ל³ אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיבוא לפני זכרוניכם לטובה, ובמה בשופר, דעם היות שההכתרה והמשכת המלכות נעשה ע"י תקיעת שופר בפועל⁴, מ"מ, צריך גם לאמירת הפסוקים, כי כדי שהתקיעות יפעלו המשכת המלכות על עמו ישראל וע"ז גם על כל העולם, צריך תחילה להסיר את כל המקטרגים וההעלמות וההסתרים, שזה נעשה ע"י אמירת הפסוקים, ואחרי הסרת הקטרוגים כו' אזי נעשית ההמשכה ע"י התקיעות. וזהו מ"ש הרמב"ם⁵ אע"פ שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם כו', שהו"ע התשובה⁶. דלכאורה, הרי תקיעת שופר הו"ע ההכתרה והמשכת המלכות, ומהי השייכות לענין התשובה. אך הענין הוא, שכדי שהקב"ה יקבל את ההכתרה להיות מלך, צ"ל הקדמת התשובה שמסירה את כל ההעלמות והסתרים, ואז דוקא אפשר להיות ההכתרה שבענין התקיעות. והנה, הסרת הקטרוגים כו' ע"י אמירת הפסוקים היא בעיקר ע"י הפסוקים שקודם התקיעות. שהרי פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות שאחרי התקיעות שתיקנום מדברי סופרים באים בהמשך ובסיוע לתקיעת שופר, ועיקר הסרת הקטרוגים אינו ע"י פסוקים אלו, אלא ע"י הפסוקים שקודם התקיעות שהם מנהג בלבד שהם ההכנה לתקיעת שופר, ודוקא הם מסירים את כל המסכים. וכמבואר בהמשך שם, דבהאנחה הראשונה

(4) ראה רס"ג — הובא באבודרהם בטעמי התקיעות הענין הראשון. ועוד.
(5) הל' תשובה פ"ג ה"ד.
(6) ראה גם המשך תרס"ו ע' ב ואילך.
סה"מ הישי"ת ע' 8 ואילך. ובכ"מ.

(1) תהלים קיט, סו.
(2) קונטרס קיח (נדפס לאח"ז בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' קמז ואילך. סה"מ תרצ"ו בתחלתו).
(3) ר"ה לד, ב. וש"נ.

שבנ"י מתאנחים קודם תקיעת שופר, פועלים שעומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים⁷, שנעשה הסרת כל הקטרוגים. והנה, ההפרש בין הפסוקים קודם התקיעות להפסוקים שאומרים בהתפללות הוא, שבהפסוקים שאומרים בשעת התפלה נזכר מעלת עניני מלכיות זכרונות ושופרות, משא"כ בהפסוקים שקודם תקיעת שופר אין בהם שום הזכרה מענין תקיעת שופר כלל, ומ"מ דוקא על ידם נעשית ההכנה לתקיעת שופר, להסיר כל המסכים כו'.

ב) והנה מבואר בהמשך שם⁸ בענין אמירת פסוקים אלו שקודם התקיעות, שכל פסוק ופסוק הוא ענין לעצמו שנפרד משאר הפסוקים שבהפרשה ההיא, ובמילא אין בהם ההבנה והשגה שבהפרשיות. וכדוגמת אותיות הנפרדים מתיבה אחת, שכאשר האות היא נפרדת משארי האותיות שבהתיבה, אין בה תוכן ונושא התיבה, כי אם רושם בלבד מתוכן התיבה כשהיתה אות זו בצירוף עם שאר האותיות, ונמצא שבאמירת אות אחד בלבד, אין הכוונה לענין ההבנה והשגה שבתוכן התיבה, אלא הכוונה לענינו של האות עצמו. וכמו"כ הוא גם בהפסוקים כשהם נפרדים משארי הפסוקים שבהפרשה, שאין ענינם ענין ההבנה והשגה, מכיון שאינם נמשכים לשארי הפסוקים שבהפרשה, שאז דוקא יש בהם ההבנה והשגה של תוכן הפרשה. ועם היות שגם הפסוקים דמלכיות זכרונות ושופרות הם נפרדים משאר הפסוקים שבהפרשה, מ"מ, יש בהם ההבנה והשגה של ענין מלכיות זכרונות ושופרות, שהרי הענין דמלכיות אינו מדובר בשאר הפסוקים שבהפרשה אלא רק בפסוקים אלו שאומרים אותם בתפלה, וא"כ הרי ההבנה של ענין המלכיות היא במילואה ובשלימותה בפסוקים אלו, וכן ההבנה של ענין הזכרונות היא במילואה ובשלימותה בפסוקי זכרונות, וכן בפסוקי שופרות. משא"כ בהפסוקים שקודם התקיעות שלא נזכר בהם ענין מלכיות זכרונות ושופרות כנ"ל, הרי כל ענין ההשגה שבהם הוא רק תוכן הענין של כללות הפרשה, שזהו רק כשהפסוקים הם מחוברים עם שארי הפסוקים שבהפרשה, וכאשר הם נפרדים הרי אין בהם ענין ההשגה כלל. ומזה מוכרח שענין הפסוקים שקודם התקיעות אינו ענין ההבנה וההשגה שבתורה, אלא ענינם הוא ענין אותיות התורה.

(8) ד"ה טוב טעם ודעת פ"ז — סה"מ
תרצ"ו שם ע' 15.

(7) ראה ויק"ר פכ"ט, ג. זח"ג צט, א.

ג) **ועפ"ז** צריך להבין מה שאומרים קודם התקיעות טוב טעם ודעת למדני, שתוכן הבקשה שמבקש דוד המלך בשם כנס"י ובשם כאו"א מישראל הוא על ענין ההבנה וההשגה, למדני, הרי כל ענין אמירת פסוקים אלו אינו ענין ההבנה וההשגה, אלא ענין אותיות התורה, ומהי הבקשה למדני. ובפרט שאומר טוב (טעם ודעת) במלופם, שמורה על תכלית הטוב⁹, והו"ע מקור שרש ופנימיות השכל, שלמעלה מענין השכל, וא"כ מהו למדני, שיהי' בהשגה דוקא. דהנה, מצינו גם בקשת דוד המלך שאינה על ענין ההשגה אלא על ענין הראי' והבטה, כמ"ש¹⁰ גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, והוא ע"ד לימוד התורה דלעתיד לבוא, שעז"נ¹¹ ולא ילמדו גו', כידוע¹² שאז יהי' הלימוד (לא באופן של הבנה והשגה, אלא) באופן של ראי', וכאן הבקשה היא למדני, שיהי' בהשגה דוקא. גם צריך להבין¹³ אומרו (טוב טעם ודעת למדני כי) במצותיך האמנתי, מהי המעלה שאומר דוד המלך על עצמו שבמצותיך האמנתי, הרי האמונה ישנה בכאו"א מישראל, דכל ישראל הם מאמינים בני מאמינים¹⁴, ואפילו אנשים הפשוטים ביותר הם מאמינים באמונה שלימה, ומהו הטעם שדוד המלך מדגיש את מעלתו שבמצותיך האמנתי.

והנה לכאורה הי' אפשר לבאר שבמצותיך האמנתי קאי על האמונה שבאה לאחר שלימות ההבנה וההשגה, והיינו שאחרי שלימות ההבנה וההשגה בהמדריגות שאפשר להשיגם, באה האמונה במדריגה נעלית יותר שאי אפשר להשיגה, שמשום זה הנה כל מי שהוא בעל השגה גדולה יותר, גם האמונה שלו היא בבחינה נעלית יותר. וע"ד המבואר בלקו"ת¹⁵ ע"פ¹⁶ וידעת היום והשבות אל לבבך, שכאשר הענינים שהיו תחילה באופן של אמונה באים בהשגה, אזי האמונה היא במדריגות נעלות יותר כו'. וכמו שהוא בכללות ענין ההשגה והאמונה, כמו כן הוא גם בפרטיות בישראל גופא, שאצל בעל השגה גדולה ביותר האמונה שלו הוא בבחינה נעלית יותר, והיינו שבחינה זו שאצל בעל השגה קטנה באה באופן של אמונה, הנה בעל השגה גדולה תופס בחינה זו בהשגה, והאמונה שלו הוא בבחינה נעלית יותר. וכיון שהאמונה באה לאחר שלימות ההשגה, הנה לפי אופן החילוקים שישנם בהשגה, ישנם חילוקים גם

9) סה"מ שם ע' 23. וראה שלי"ה שסח, ב.

13) סה"מ שם ס"ע 12 ואילך.

לקו"ת שה"ש יו"ד, ד.

14) ראה שבת צז, א.

10) תהלים קיט, יח.

15) ואתחנן ז, ב"ג. וראה תו"מ סה"מ

11) ירמי' לא, לג. סה"מ שם ע' 22.

תשרי ע' קנט.

12) לקו"ת צו יז, א"ב. ובכ"מ.

16) ואתחנן ד, לט.

באמונה. ועפ"ז אפשר לבאר לכאורה שבחו של דוד המלך באמרו במצותיך האמנותי, שלהיותו בעל השגה גדולה ביותר, האמונה שלו היא בבחינה נעלית ביותר.

אמנם באמיתית הענין אי אפשר לומר כן, דאדרבה, אמיתית מעלת האמונה הוא באנשים פשוטים דוקא. וכפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמשך¹⁷ דברי אדמו"ר הזקן בשם מורו הרב המגיד נ"ע מה שקיבל ממורו הבעש"ט נ"ע, דהעבודה פשוטה בפשיטות העבודה דאנשים פשוטים הוא כלי לעצם הפשוט יתברך ויתעלה. וזהו¹⁸ גם הטעם למ"ש¹⁹ והאיש משה עניו מאד מכל האדם, וכתיב²⁰ שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, דעם היות שמשה הי' בעל השגה גדולה, ועד שבהיותו למטה בגוף גשמי הי' בחינת חכמה דאצילות ממש, ובזה גופא לא רק בחינת כ"ח דחכמה, אלא בחינת מ"ה דחכמה, כמ"ש²¹ ונחנו מה, מ"מ, הי' עניו מאד מכל האדם, מצד מעלת תוקף האמונה פשוטה שבאנשים פשוטים דוקא, שזהו שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, דבחינת הרגלים דוקא, הם המשיכו בחינת אנכי גם במשה²². וטעם הדבר הוא, לפי שעצם תוקף ופשיטות האמונה הוא באנשים פשוטים יותר מכמו בעלי השגה, דעם היות שאצל בעלי השגה אפשר להיות האמונה בבחינה נעלית יותר כנ"ל, מ"מ, עצם מעלת תוקף ופשיטות האמונה הוא באנשים פשוטים יותר. והיינו, לפי שאצל בעלי שכל, ובפרט מי שמתייגע בכל כוחותיו על ענין ההשכלה, הנה כל ענין וענין ששייך אליו, ובפרט מה שנוגע אליו, ובפרט מה שנוגע לפנימיותו, הנה היסוד לכל ענין וענין אצלו הוא השכל, שזהו עצמותו. ולכן הבעל שכל צריך לעבודה ויגיעה מיוחדת לכוא לפשטות ותוקף האמונה של אנשים פשוטים. וזהו מש"נ והאיש משה עניו מאד מכל האדם, שכשראה משה את דרא דעקבתא דמשיחא שיהי' דור של העלמות והסתרים, אותותינו לא ראינו גו' ולא אתנו יודע עד מה²³, שיהיו בו נסיונות וגזירות ושמדות כו', ומ"מ יעמדו ישראל בנסיון, עד לקידוש השם ברבים, עד למס"נ בפועל, מבלי להתחשב עם השאלות דלמה יאמרו הגוים²⁴ והשאלות של הגוי אשר

21) בשלח טז, ז"ח. וראה תו"א ויצא כג,

א. ויחי מט, ג. וארא נוי, א. ובכ"מ.

22) ראה סה"מ עטר"ת ותרפ"ט שם (ע' 58). ובכ"מ.

23) תהלים עד, ט.

24) שם קטו, ב.

17) סה"מ שם ע' 13.

18) ראה גם סה"מ עטר"ת ע' תסד.

תרפ"ט ע' 58. שם ע' 215 ואילך.

19) בהעלותך יב, ג.

20) שם יא, כא.

בקרבך²⁵, ואדרבה, זה גופא יעורר אצלם תוקף המס"נ ביותר, הנה מזה הי' משה עניו מאד, לפי שאמיתית תוקף ופשטות האמונה היא באנשים פשוטים דוקא, שזה מגיע למעלה יותר, וכנ"ל דהעבודה פשוטה בפשיטות העבודה דאנשים פשוטים הוא כלי לעצם הפשוט. דהנה, כמו שבהשכלה ישנם ג' ענינים, מדע יודע וידוע²⁶, עצם ההשכלה כמו שהיא לעצמה נקראת מדע, ואופן ההשכלה וההשגה נקראת ידוע, והמשיג את ההשכלה נקרא יודע, הנה כמו"כ בכל עבודה ועבודה ישנם ג' ענינים אלו. העבודה עצמה מעלתה היא כאשר היא עבודה פשוטה, ואופן העבודה היא ג"כ באופן של פשיטות, פשיטות העבודה, ובאה מאנשים פשוטים, וזה דוקא נעשה כלי לעצם הפשוט. וזהו מ"ש והאיש משה עניו מאד, דלכאורה אינו מובן, הרי גם אצל משה הי' מעלת האמונה, כמ"ש²⁷ פתי יאמין לכל דבר, ואיתא במדרש²⁸ זה משה רבינו, ומ"מ הי' עניו מאד, לפי שאמיתית המעלה של תוקף ופשטות האמונה היא באנשים פשוטים דוקא. וע"י היותו עניו מאד מכל האדם, הגיע גם לבחינה זו, וכמ"ש ש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, שהרגלים שבישראל הם האנשים פשוטים, הם דוקא המשיכו בחינת אנכי, פנימיות הכתר, בקרבו של משה. וע"פ כהנ"ל יפלא מהו המעלה של דוד המלך שבמצותיך האמנתי, והרי האמונה ישנה בכל ישראל גם באנשים פשוטים, ואדרבה מעלת האמונה שבאנשים פשוטים גדלה יותר כנ"ל, וא"כ מהו אומרו במצותיך האמנתי.

גם צריך להבין אומרו כי במצותיך האמנתי, שזהו נתינת טעם על בקשת טוב טעם ודעת למדני. דהנה, ידוע שכל אתעדל"ע היא לפי אופן האתעדל"ת, ומובן גם בפשטות בהענין דסיבה ומסובב, שהסיבה צריכה להיות לפי אופן המסובב. וא"כ אינו מובן מהו הנתינת טעם שכיון שבמצותיך האמנתי, שאמונה היא בחינת מקיף, הנה משום זה יהי' טוב טעם ודעת למדני, בהבנה והשגה.

ד) אך הענין הוא, כמבואר בהמשך הנ"ל²⁹ שיש כמה מדריגות בתורה. בחי' התורה כמו שהיא למטה בהבנה והשגה, ושרש התורה בבחי' חכמה דאצילות, כמבואר³⁰ בענין ועל תורתך שלמדתנו³¹, על תורתך

25) ראה תו"א בראשית ב, ב. לקו"ת
 26) ראה מורה נבוכים ח"א פס"ח.
 27) ואל"ך. לקו"ש ח"כ ע' 260.
 28) שם.
 29) סה"מ שם ע' 10 ואילך.
 30) ראה לקו"ת עקב יז, ב. דרושים לסוכות פא, ד. ועוד (נסמנו בסה"מ תרצ"ו שם).
 31) ברכה שני' דברכת המזון.

באצילות שלמדתנו בבריאה, דסדר המדריגות מלמטה למעלה הוא, מדריגת התורה כמו שהיא בבי"ע, ולמעלה יותר כמו שהיא באצילות, ובאצילות גופא מדייק תורתך (לא חכמה סתם, אלא תורתך), שהיא בחינת חכמה עילאה דאצילות, ולמעלה יותר כמו שהתורה היא בבחינת חכמה הקדומה, שלכן נקראת התורה בשם משל הקדמוני³². ונוסף על ענין החכמה שבתורה יש גם בחי' טעמי תורה, דבטעם גופא ישנם כמה אופנים, אבל כללות ענין הטעם שייך לעונג, והו"ע התענוג שבתורה. וזהו שאמר דוד המלך זמירות היו לי חוקיך³³, דענין הזמירות הוא שמנגן ניגון אחד כמה פעמים מצד התענוג שבו, והו"ע התענוג שבתורה³⁴. ובענין זה שיבח מעלת התורה, דכאשר מצבו של דוד המלך הי' היפך הטוב הנראה והנגלה, אמר זמירות הי' לי חוקיך, והוא התענוג שבתורה, שכל השתלשלות העולמות תלויים בדקדוק קל אחד של תורה, ובזה התנחם, לפי שכל עניני העולם במה נחשבים הם לגבי התענוג שבתורה³⁵. ועי"ז המשיך גם למטה שהי' הטוב הנראה והנגלה. אך מ"מ נענש על זה³⁶, לפי שכל זה הוא בחינת התורה כמו ששייכת לאדם הלומדה, והוא בחינת התענוג כמו שבא בבחינת חכמה הקדומה, אך אמיתית ענין התורה הוא מ"ש³⁷ ואהי' אצלו גו' שעשועים, שהיא למעלה מבחינת ושעשועי את בני אדם³⁷, כי אם אצלו דוקא, והוא בחינת תענוג העצמי שאינו נמשך בבחינת החכמה. ועם היות שגם התענוג שנמשך בבחינת חכמה הקדומה הוא תענוג עצמי, כמאמר³⁸ פנימיות אבא פנימיות עתיק, מ"מ, הרי ידוע שפנימיות עתיק כמו שבא בפנימיות אבא אינו דומה כלל לבחינת פנימיות עתיק כמו שהוא במקומו³⁹, ועד שההפרש שביניהם הוא בריחוק גדול מן הקצה אל הקצה. ומשום זה נענש דוד בענין השכחה, ששכחה וזכרון הם הפכים, מן הקצה אל הקצה.

(ה) **והנה** ההפרש בין ב' בחינות אלו שבתורה הוא ע"ד משנת"ל⁴⁰ בענין כללות התענוג שלמעלה מעבודת בני" בעבודת הביורורים, שיש

(32) שמואל-א כד, יד. פרש"י משפטים
 כא, יג. תו"א מג"א צח, ב. ועוד (נסמנו
 בסה"מ תרצ"ו ס"ע 7).
 (33) תהלים קיט, נד.
 (34) לקו"ת במדבר יח, א.
 (35) תניא קונטרס אחרון קסא, א. סהמ"צ
 להצ"צ מא, א ואילך. המשך תער"ב ח"א ע'
 שמו ואילך.
 (36) ראה סוטה לה, א. מקומות שבהערה
 הקודמת.
 (37) משלי ח, ל-לא.
 (38) ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פט"ו.
 לקו"ת נצבים מט, ד.
 (39) סה"מ תרצ"ו שם ע' 9 ואילך. וראה
 המשך תרס"ו ע' צה ואילך.
 (40) ד"ה אתם נצבים תשכ"א (תו"מ חל"א
 ע' 233 ואילך).

בזה כמה מדריגות. דהנה, כללות ענין גמר עבודת הבירורים הוא בשבת, כמ"ש⁴¹ ויכולו השמים והארץ וכל צבאם, שיש בזה ב' פירושים⁴², מלשון גמר, ומלשון תענוג, והיינו שמצד גמר הבירורים נמשך התענוג שלמעלה. ובהתענוג דשבת גופא ישנם כמה מדריגות, מעלי דשבתא, יומא דשבתא ורעוא דרעוין. מעלי דשבתא הוא תענוג הפרטי שמצד עבודת הבירורים, כמאמר⁴³ מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. יומא דשבתא הוא בחינת תענוג עצמי. והיינו שהמשכת התענוג פרטי שמצד עבודת הבירורים, מכשיר ומאפשר שלאח"ז יוכל להיות המשכת התענוג כללי ותענוג עצמי ביומא דשבתא. אך מ"מ הנה גם תענוג כללי זה שייך וקשור בקשר רחוק (א' ווייטען פארבונד) עכ"פ לבחינת התענוג שמצד הבירורים, שלכן יש גם בו כו"כ חילוקים, דלפי החילוקים באופן עבודת הבירורים יש גם חילוקי מדריגות בהתענוג. והוא ע"ד פנימיות עתיק כמו שבא בפנימיות אבא. אמנם בחינת רעוא דרעוין הוא המשכת תענוג עצמי ממש שלמעלה לגמרי מכל ענין עבודת הנבראים, שזהו מ"ש⁴⁴ וישבות ביום השביעי, ופ"י המזרחי⁴⁵ ששבת גם מן המנוחה, והיינו, שכללות יום השביעי הוא ענין המנוחה, והרי גם ענין המנוחה שייך להתהוות העולמות, כמאמר⁴⁶ מה הי' העולם חסר מנוחה באת שבת באת מנוחה, והוא בחינת התענוג דמעלי דשבתא, וגם התענוג דיומא דשבתא שיש לו איזה שייכות לענין הבירורים כנ"ל, שב' בחינות אלו הם מנוחה שלאחרי היגיעה וגם מנוחה בעצם כפי ששייכות למנוחה שלאחרי היגיעה, ועל זה נאמר וישבות ביום השביעי, שהו"ע המשכת התענוג העצמי ממש, בחינת רעוא דרעוין, בחינת מנוחה בעצם ממש. וכמשנת"ל⁴⁰ ענין ג' בחינות הנ"ל כמו שהם בענין הספירות, דהמשכה הא' היא ההמשכה דבחינת שורש הנבראים עד לבחינת אריך, שיש לו שייכות להנבראים. והמשכה הב' הוא מבחינת ג"ר דעתיק כמו שמלובשים בבחינת בינה דעתיק, דעם היותה בינה דעתיק, מ"מ, ע"י כו"כ פרסאות ומסכים והבדלים והפסקות נעשית מקור להבנה והשגה, והוא ע"ד פנימיות עתיק כמו שהוא בפנימיות אבא. והמשכה הג' היא בחינת פנימיות עתיק ממש, שלמעלה לגמרי מכל ענין הנבראים.

(1) **והנה** המשכת בחינת פנימיות עתיק ממש, רעוא דרעוין, היא באופן דסוף מעשה במחשבה תחילה⁴⁷, היינו, שהמשכת בחי' מחשבה

44) בראשית ב, ב.
45) עה"פ בראשית שם.
46) פרש"י בראשית שם.
47) ע"פ פיוט לכה דודי.

41) בראשית ב, א.
42) ראה אוה"ת בראשית ח"א מב, ב ואל"ך. ח"ג תקה, ב ואל"ך.
43) ע"ז ג, א.

תחילה שהיא למעלה מבחינת מחשבה, גם מתחילת המחשבה, היא ע"י סוף מעשה דוקא⁴⁸. והענין בזה, דהנה, בג' ענינים דמחשבה דיבור ומעשה, המעשה הוא העיקר⁴⁹, ובמעשה גופא הוא בחינת סוף מעשה, היינו לא ענין המעשה כמו שמלובש בו שכל ומדות, כי אם ענין המעשה כשלעצמו, עבודה פשוטה. והיינו, שטעם עשיית המעשה אינו מצד רצון ותענוג, וגם לא מצד כחות פנימיים, אלא בדרך קבלת עול ואמונה פשוטה, שזהו פשיטות העבודה, ועבודה שנעשית ע"י אנשים פשוטים, ודוקא ע"י מגיעים לבחינת מחשבה תחילה, וכנ"ל שזה נעשה כלי לעצם הפשוט. ועד"ז הוא גם בתורה, דבכדי להמשיך בחינת תענוג העצמי ממש שבתורה שאינו בא גם בבחינת חכמה הקדומה, אין זה ע"י ההבנה וההשגה תורה, אלא ע"י עסק התורה בדרך קב"ע, דבכללות הוא גם ענין אותיות התורה, שע"י דוקא ממשיכים בחינת תענוג העצמי ממש.

ז) וזהו תוכן בקשת דוד המלך טוב טעם ודעת למדני, טוב במלופם, שהוא שרש מקור ופנימיות השכל, והוא בחינת תענוג העצמי ממש שאינו בא גם בהעלם חכמה הקדומה, ותוכן בקשתו, שגם בחינה זו תבוא בגילוי בהשגה ממש, שזהו למדני. ומדייק ואומר (טוב טעם) ודעת (למדני), היינו שטוב טעם שהוא תענוג הפשוט יהי' ע"ד* ענין הדעת. דהנה, הדעת הוא כמו פנימיות הכתר, שלכן כשהכתר נמנה אין הדעת נמנה, וכשהדעת נמנה אין הכתר נמנה⁵⁰, וידוע דמה שאין הכתר נמנה היינו פנימיות הכתר, ואז הדעת נמנה, ונמצא שהדעת הוא כמו פנימיות הכתר. ועם היות שהדעת הוא כמו פנימיות הכתר, ה"ה נמנה במנין הספירות, היינו, שבא בהבנה. וכמו כן הטוב טעם, תענוג הפשוט,

(* הדמיון לענין הדעת הוא רק שעם היותו כמו פנימיות הכתר, מ"מ, בא בהבנה (במנין הספירות), אלא שבענין הדעת בא פנימיות הכתר באופן של ירידה, וכמו פנימיות אבא פנימיות עתיק, שאינו כמו פנימיות עתיק כמו שהוא במקומו (כנ"ל ס"ד), משא"כ ה"טוב טעם" שבא בהבנה הרי זה בחי' תענוג הפשוט, היינו בחי' פנימיות עתיק ממש, כמו שהוא במקומו, בלי שום ירידה כלל, ובאופן כזה בא בהבנה (ועיין בסד"ה טוב טעם ודעת הנ"ל, לאחרי סי"א (סה"מ תרצ"ו ע' 23)).

48) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' א'ק"ז
 פ"ח. משנת חסידים מסכת בריאת א"ק פ"א
 מ"ד. תר"א מג"א צא, ג. לקו"ת שלח מט, ג.
 ובכ"מ.
 49) ראה אבות פ"א מ"ז.
 50) עץ חיים שער כג (שער מוחין דצלם)

יהי' באופן של למדני, שיבוא בהבנה והשגה, ועד לבחינת רגל שבחכמה, היינו בבחינת גליא דנשמה בהבנה והשגה גמורה, ולא רק בפנימיות התורה, אלא גם בגליא דתורה, וגם בשכל אנושי דנה"ב, עד למוח הגשמי שבגוף האדם, בתלת חללי שבהם נמצא מוח הגשמי, מוח החכמה מוח הבינה מוח הדעת⁵¹, שגם שם יומשך התענוג הפשוט, לא רק בבחינת הראי' דשכל, וגם לא בראי' מוחשית, אלא בהשגת שכל אנושי שבמוח הגשמי דוקא. וענין זה הוא למעלה מטעמי תורה שיתגלו לעתיד בבחינת ראי', דטעמי תורה שיתגלו לעתיד אינם עדיין בבחינת תענוג העצמי ממש, ולכן גם לעתיד יהיו חילוקי מדריגות, דהגם שלעת"ל כתיב⁵² מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, הרי ידוע שגם בים ישנם הרים ובקעות⁵³ (וע"ד התענוג דיומא דשבתא שיש בו חילוקי מדריגות, כנ"ל ס"ה), אך הבקשה דטוב טעם ודעת למדני הוא שתהי' המשכת תענוג העצמי ממש, ותענוג זה יבוא בגילוי בשכל אנושי שבמוח הגשמי. והטעם לזה, כי במצותיך האמנתי, דהנה, בכללות המצוות ישנם משפטים עדות וחוקים, ומעלתו של דוד המלך היא שכל המצוות היו אצלו בדרך אמונה פשוטה וקבלת עול, וגם בענין התורה שהיא הבנה והשגה, הנה היסוד לזה צריך להיות בדרך אמונה פשוטה וקבלת עול⁵⁴, ולכן, הגם שדוד השיג גילויים היותר נעלים בתורה, כמאמר⁵⁵ דוד ה' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, מ"מ היסוד לכל הענינים הוא במצותיך האמנתי, ומצד זה נעשה הענין דטוב טעם ודעת למדני.

ח) **וזהו** גם מ"ש⁵⁶ אתם נצבים גו' כולכם ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציך עד שואב מימך, כולכם לאחדים כאחד ממש, שענין זה בא מצד העצם, וצריך להמשיכו גם בהכחות פרטיים, ראשיכם גו', שעיי"ז נתחדש (לא רק בבחינת חוטב עציך ושואב מימך, אלא גם) בראשיכם, היינו בעלי שכל, שגם הם מגיעים לבחינת תוקף ופשטות האמונה פשוטה, שגם בתורה צריך להיות תוקף האמונה ועבודה דעסק התורה בדרך קבלת עול. וזהו כללות ענין הפסוקים שקודם התקיעות שענינם הוא אותיות התורה כנ"ל, שעיי"ז פועלים שיהי' טוב טעם ודעת למדני. ועיי' העבודה דאמירת אותיות התורה נעשה עלה אלקים בתרועה הוי' בקול שופר⁵⁷,

(55) ראה זהר ח"ג רכב, ב (ברע"מ).

לקו"ת שלח מז, ג. שם נא, א.

(56) נצבים כט, ט"י. וראה לקו"ת ר"פ נצבים. ד"ה אתם נצבים הנ"ל (הערה 40).

(57) תהלים מז, ו.

(51) ראה זח"ג קלו, א.

(52) ישעי' יא, ט.

(53) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע'

קמא (פי' ע"פ מלאה הארץ).

(54) ראה גם קונטרס עץ החיים פי"ב.

שעומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים⁵⁷, שזהו ההכנה להחכמה והמשכת המלכות ע"י התקיעות שממשיכים על כל השנה, שתהי' שנה ממולאת בתורה, וכמ"ש⁵⁸ כוס ישועות אשא ובשם הוי' אקרא, שהתורה היא כוס של ברכה⁵⁹, שעל ידה נמשכים כל המשכות על כל השנה לשנה טובה ומתוקה, בבני חיי ומזוני רויחי, בטוב הנראה והנגלה.

58) שם קטז, יג. וראה לקו"ת דרושים תש"ט. ועוד.
59) ראה סד"ה ביום השמע"צ תרצ"ד.
לסוכות פ, ג.